

Veerman vreest gevolgen aanpak huidige kabinet

Cees Veerman heeft als scheidend voorzitter van de Raad van Toezicht van het programma Kennis voor Klimaat stevige kritiek geuit op de handelwijze van het nieuwe kabinet ten aanzien van (innovatie in) het waterbeheer. Tijdens de conferentie Knooppunt Klimaat op 1 december in Amersfoort zei hij dat het kabinet een 'dirigerende' rol is gaan spelen waarin weinig ruimte bestaat voor flexibiliteit en creativiteit en innovatie afgedwongen wordt. Veerman repte van Oost-Europese planvorming, die weinig succes zal opleveren.

In Amersfoort werd het einde gevierd van het programma Klimaat voor Ruimte. Zes jaar lang hebben wetenschappers, kennisinstellingen en het bedrijfsleven met rijksgeïnduceerd onderzoek kunnen uitvoeren naar de gevolgen van de klimaatverandering voor het waterbeheer en de ruimtelijke inrichting van Nederland. Die samenwerking moest in het begin bevochten worden, aldus Pier Vellinga, hoogleraar klimaatwetenschappen aan de universiteit van Wageningen.

Maar het stokje werd op 1 december wel letterlijk overgedragen aan een ander programma: Kennis voor Klimaat. De kennis zal daarmee niet verloren gaan. Cees Veerman maakt zich echter ernstige zorgen over de nieuwe aanpak van het kabinet Rutte. Het opleggen van innovatiecontracten noemde hij tegenstrijdig. "Innovatie is volgens mij niet op te leggen." Veerman gelooft niet dat dit beleid successen gaat opleveren. Tot nu toe bestond ruimte voor maximale creativiteit en samenwerking tussen wetenschappers en het bedrijfsleven. De faciliterende rol van de rijksoverheid is verdwenen. Aldus Cees Veerman. Hij kreeg bijval van Wim van Vierssen (KRW), de voorzitter van het bestuur van 'Klimaat voor Ruimte'. "Wetenschappers kunnen niet gedirigeerd worden." Ook Ed Nijpels (NLIngenieurs) wilde zijn boosheid over het nieuwe kabinet kwijt. "Het kabinet heeft geld bij de kennisinstellingen weggehaald om dat aan de topsectoren (onder andere voor water) te kunnen geven." Nijpels maakte zich trouwens ook kwaad over wat hij de machtigingswet voor de komende vier jaar noemde. Hij doelde op het nieuwe beleid ten aanzien van natuur en duurzaamheid.

50.000 slachtoffers

Het onderwerp klimaat kwam aan bod tijdens een bijdrage van professor Myles Allen van de universiteit van Oxford (hoofd onderzoeksgroep Climate Dynamics). Hij ging uitgebreid in op één van de rampzaligste gevolgen van extreem weer die deels te maken hebben met het opwarmen van de aarde: de hittegolf in Rusland in de zomer van 2010. Die hitte werd ongeveer 50.000 Russen fataal. Een aantal dat tien keer zo hoog ligt als het aantal slachtoffers van de ramp met de kerncentrale van Tsjernobyl. De hittegolf valt geheel buiten de natuurlijke marges: de temperatuur lag vorig jaar zes graden boven normaal.

Klimaatbuffers

De conferentie in Amersfoort bestond 's middags uit talloze werkbijeenkomsten in de Rijtuigenloods (soms in de oude treincoupés die in de hal opgesteld staan). Eén daarvan ging over klimaatbuffers. De

Cees Veerman (foto: Maartje Strijbis).

grote natuurorganisaties in Nederland (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en De 12 Landschappen), het Wereld Natuur Fonds, de Vogelbescherming, Stichting ARK en de Waddenvereniging hebben nog tot medio 2013 geld beschikbaar om klimaatbuffers te ontwerpen en uit te (laten) voeren. In beleidsstukken worden ze sinds kort natuurlijke waterveiligheidsmaatregelen genoemd. Klimaatbuffers zijn gebieden die de gevolgen van een warmer en grilliger weertype deels moeten tegengaan. Dat kan onder andere door water te bergen en langzamer af te voeren. In totaal is 19 miljoen euro voorhanden voor 19 projecten. Voorbeelden zijn een toepassing van de 'zandmotor' voor de Friese IJsselmeerkust (om de teloorgang van de oevers als gevolg van de ophoging van het peil tegen te gaan), de aanpak van de verdroging van het Dwingelderveld, het hermeanderen van 50 kilometer Regge en het aanpassen van de Hondsbossche Zeewering (minder stenen, meer zand).

Zoet-zout

In een andere werkbijeenkomst werd gesproken over velddrainage. Volgens onderzoek van Acacia Water trekt deze vorm van drainage, die vooral onder agrariërs populair is in het kader van ontwatering, het zoute grondwater omhoog, wat tot gewaschade leidt. Ook blijkt de neerslaglens hierdoor te verdwijnen. In januari komt de rapportage naar buiten (binnenkort verschijnt hierover een uitgebreid artikel in H₂O).

Lokaal klimaatbeheer

Klimaatateliers kwamen ook aan bod. Dit zijn in feite lokale uitvoeringsplannen die de gevolgen van de opwarming van de aarde deels moeten compenseren. Zo heeft veel

Pier Vellinga (foto: Maartje Strijbis).

groen in een stad of dorp een groter koelend effect dan veel water, omdat water 's nachts niet snel afkoelt. Voor die lokale projecten is de klimaateffectatlas opgezet: een digitale atlas waarop de gevolgen te zien zijn van de verschillende klimaatscenario's van het KNMI op de temperatuur, neerslag, etc.

Praktijkboek

Veel gemeenten en provincies worstelen met de mogelijke gevolgen van klimaatverandering, waarbij omgaan met water vaak een grote rol speelt. Oplopende temperaturen, droogte maar soms ook op korte tijd heel veel neerslag. Hoe moeten ze hun grondgebied daarop aanpassen?

Antwoorden op die vragen, instrumenten en praktijkvoorbeelden zijn te vinden in het praktijkboek voor klimaatbestendig inrichten: 'Ruimte voor Klimaat', dat op 1 december in Amersfoort werd gepresenteerd. Het boek kan deskundigen bij gemeenten en provincies ondersteunen bij het opstellen van beleid en het aanpassen van de ruimtelijke inrichting aan de nieuwe klimatologische omstandigheden. In totaal 22 projecten staan beschreven die al in praktijk zijn gebracht of in het ontwerp stadium verkeren. De casussen zijn onderverdeeld in vijf thema's: ruimtelijke planprocessen, klimaat in de stad, omgaan met klimaat, ontwerp en exploitatie en participatie bij klimaatprojecten.

'Ruimte voor klimaat, praktijkboek voor klimaatbestendig inrichten' is samengesteld door Florrie de Pater en is verkrijgbaar bij de boekhandel of via www.ruimtevoorklimaat.nl.